

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania J.J.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Jaśle
o rekompensatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 18 lutego 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Rzeszowie z dnia 29 maja 2025 r., sygn. akt III AUa 261/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz organu rentowego kwotę
240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z dnia 29 maja 2025 r., po rozpoznaniu apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 6 marca 2024 r., zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie J.J. od decyzji pozwanego z dnia 19 lipca 2023 r., mocą której odmówiono ubezpieczonemu prawa do rekompensaty.

Sąd drugiej instancji – odmiennie od Sądu pierwszej instancji – ustalił, że w toku zatrudnienia w R. SA w R., odwołujący się - wykonując prace montażowe instancji wodno-kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania i gazu na stanowisku

montera instalacji sanitarnych i grzewczych - nie wykonywał ich wyłącznie na zewnątrz (w głębokich wykopach). Na poczet swego stanowiska Sąd Apelacyjny odwołał się do protokołu powypadkowego z 1982 r., z którego wynika, że jego rutynowe czynności w brygadzie były wykonywane wewnątrz budynków (osadzanie grzejników). Ten rodzaj czynności pozostawał zgody z jego wykształceniem (monter instalacji wewnętrznych). Nadto z pozostałych dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych wynika, że skarżący wykonywał szereg zadań wewnątrz budynków (próby ciśnieniowe instalacji, kotła żeliwnego). Tym samym nie można uznać, że zadania wewnątrz budynków były wykonywane sporadycznie incydentalnie, a to z kolei sprzeciwia się uznaniu tej pracy za pracę w głębokich wykopach w rozumieniu działu V, poz. 1, wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej jako rozporządzenie).

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawcy. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że jest ona oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd odwoławczy naruszył art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych oraz § 2 ust. 1 rozporządzenia, przez błędną wykładnię tych przepisów, a do tego sprzeczną z wykładnią Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 12 maja 2021 r., I USKP 21/21, LEX nr 3252713).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia jej do rozpoznania i orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być przyjęta do merytorycznego rozpoznania.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest

oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364).

Tymczasem ustalone w sprawie okoliczności faktyczne (one wiążą Sąd Najwyższy) przeczą możliwości zaakceptowania sposobu oceny prawa materialnego, jaką przedstawia skarżący. Jego wizja na ocenę materiału dowodowego nie wypełnia tej podstawy przedsądu, zwłaszcza gdy już nawet powierzchowne spojrzenie na sprawę ujawnia brak możliwości zakwalifikowania pracy odwołującego się do prac w głębokich wykopach. Sąd Apelacyjny należycie ten problem wyjaśnił, a polemika z tymi ustaleniami nie może przynieść spodziewanego rezultatu w postępowaniu kasacyjnym.

Zaliczenie okresu pracy do zatrudnienia w szczególnych warunków jest możliwe, gdy taka praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Statusu takiego nie posiada okres zatrudnienia, w którym pracownik wykonuje poza czynnościami zaliczonymi do prac w szczególnych warunkach również inne prace niewymienione w załączniku do rozporządzenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152

oraz z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638). Od tej zasady istnieją odstępstwa, co z kolei trafnie wskazuje skarżący. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia z 1983 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022 oraz z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08, LEX nr 550990 i tam powołane wcześniejsze orzecznictwo). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 oraz z dnia 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, LEX nr 1001310). Odstępstwa te nie mają jednak zastosowania do skarżącego, który jak wynika z wiążących ustaleń Sądu odwoławczego stale wykonywał prace, które nie miały statusu pracy w szczególnych warunkach. W takim wypadku nie występują wymienione wcześniej wyjątki, a w szczególności nie można uznać, że czynności te miały charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny. Kwalifikacja Sądu odwoławczego jest zatem prawidłowa. *Nota bene* przywołany wyrok Sądu Najwyższego (I USKP 21/21) nie uwzględnił skargi kasacyjnej ubezpieczonego odnośnie do sposobu oceny wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

AGM

[SOP]